

**Прогонюк Л.Ю.,**  
канд.юрид.наук, доцент кафедри публічного  
управління та адміністрування  
і міжнародної економіки,  
Миколаївський національний аграрний університет

**УДК 349.2**

**Права органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану в Україні:  
законодавчі аспекти та проблеми впровадження**

**Вікторія Кривенко,**

здобувач вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та  
адміністрування»

Миколаївський національний аграрний університет  
м. Миколаїв, Україна

***Анотація:** в роботі проведено дослідження законодавчого регулювання та практику виконання обов'язків органів місцевого самоврядування в Україні під час воєнного стану. Виділяється позитивний вплив реформи децентралізації на здатність територіальних громад вирішувати свої проблеми та на універсальний інститут місцевого самоврядування. Сильні територіальні громади сьогодні мають більше ресурсів та можливостей ефективно реагувати на сучасні виклики.*

***Ключові слова:** органи публічної адміністрації, органи місцевого самоврядування, повноваження органів місцевого самоврядування, територіальна громада, воєнний стан.*

Обговорення про Інститут місцевого самоврядування завжди були актуальними для суспільства, науковців та законодавців. Але в останні часи ця тенденція посилилася, особливо з введенням воєнного стану в Україні з 24 лютого 2022 року через російське вторгнення. Це безпосередньо вплинуло на роботу усіх публічних органів, зокрема місцевого самоврядування. Важливо визначити, яка роль відводиться місцевому самоврядуванню в звичайний час і в умовах воєнного стану. Цей інститут відіграє ключову роль у вирішенні широкого спектру завдань, необхідних для забезпечення нормального функціонування суспільства в сучасних умовах.

У своїх дослідженнях багато вчених правознавців, таких як А. Авер'янов, Г. Атаманчук, А. Буханевич, О. Буханевич, І. Грицяк, Т. Карабін, В. Коваленко, І. Коліушко, А. Колодій, В. Колпаков, досліджували проблематику реалізації повноважень органів публічної адміністрації та органів місцевого самоврядування в цілому у галузі конституційного та адміністративного права.

Правові засади місцевого самоврядування в Україні визначаються у Конституції України, законах України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про органи самоорганізації населення», галузевому законодавстві, підзаконних нормативно-правових актах, що приймаються на їх основі, а також в актах органів місцевого самоврядування, які приймаються ними у межах компетенції [1, с. 115]. Правова природа місцевого самоврядування як складової публічної адміністрації має різноманітні вияви, оскільки її можна розглядати як складну політико-правову реалізацію, що виступає як основа конституційного устрою України; специфічна форма втілення народовладдя; право мешканців відповідної адміністративної одиниці на самостійне вирішення питань місцевого значення [2, с. 31].

Як видно з вищезазначеного, місцеве самоврядування є ключовим елементом будь-якої сучасної демократичної держави. Децентралізація, з свого боку, сприяла об'єднанню сільських, селищних та міських рад у міцні територіальні громади, які мають доступ до більших ресурсів і більшу автономію. Умови воєнного стану підтвердили позитивний вплив цих реформ на місцеве самоврядування. Децентралізація дала можливість населенню пунктам ефективно вирішувати проблеми, що стоять перед державою та суспільством, такі як міграція населення, продовольче забезпечення, інфраструктурний розвиток тощо..

Також важливо зазначити, що на сучасний день багато проблем місцевих мешканців можуть вирішувати самостійно, не чекаючи на директиви центральних органів влади. Це підкреслює позитивний вплив реформи та зміцнення місцевого самоврядування, яка сприяє підвищенню якості демократії. Досвід децентралізації влади та управління, а також взяті уроки владою під час пандемії COVID-19, допомагають тримати діяльність державних та місцевих інституцій на високому рівні та успішно вирішувати актуальні кризові питання.

Під час воєнного стану в Україні, місцеві органи публічної адміністрації залишаються в межах своїх повноважень, як це визначено Конституцією України, Законом України "Про правовий режим воєнного стану" та іншими відповідними законами. Вони повинні забезпечити виконання необхідних заходів і повноважень, передбачених законодавством для оборони країни, захисту безпеки населення і інтересів держави. Також, можуть утворюватися тимчасові державні органи, такі як військові адміністрації, на територіях, де введено воєнний стан, для забезпечення дотримання Конституції та законів України [3]. Проте, важливо зауважити, що функціонування тимчасових державних органів не призводить до зупинення діяльності органів місцевого самоврядування. Незважаючи на значні обмеження у повноваженнях місцевих органів, військові адміністрації впливають на управління територіями та виконання прав територіальними громадами в Україні. На час повномасштабної війни в Україні місцеві органи самоврядування отримали додаткові завдання, включаючи близьку співпрацю з військовими адміністраціями та командуванням, узгодження робочих процесів та можливу реорганізацію

повноважень. Це дозволило швидко організувати оборону населених пунктів та забезпечити необхідні ресурси. Одним із ключових завдань було забезпечення своєчасного розповсюдження актуальної інформації серед населення для забезпечення безпеки та врятування людських життів.

Територіальні громади, розташовані поруч з кордонами Польщі, Молдови, Угорщини, Словаччини та Румунії, відчують особливе навантаження. Це пояснюється тим, що саме на цих територіях відбувається активна робота з прийому, розміщення та забезпеченням внутрішньо переміщених осіб, оскільки ці регіони зараз є досить спокійними. Місцеві органи самоврядування відіграють ключову роль у наданні необхідної допомоги, включаючи реєстрацію статусу ВПО, видання довідок, розміщення та розподіл гуманітарної допомоги, оформлення виплат та інше.

Необхідно підкреслити, що на органи місцевого самоврядування на сьогодні покладено наступні обов'язки:

- затвердження порядку організації й координації виконання невідкладних робіт уповноваженими органами;
- визначення об'єктів, які підлягають першочерговому обстеженню;
- проведення комплексу організаційно-технічних заходів, необхідних для обстеження пошкоджених об'єктів;
- організація аварійного демонтажу за рішенням регіональної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій та інше [4].

Тобто, із уже зазначених повноважень, що покладено на органи місцевого самоврядування, можна зробити умовивід, що було створено цілісний механізм спрямований саме на ліквідацію наслідків військових дій

Щодо забезпечення роботи органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану, важливо, щоб влада продовжила розробку законів для поліпшення механізмів дії місцевої демократії. Про це свідчать законопроекти, які були внесені до Парламенту України, зокрема: Проект Закону №7153 «Про внесення змін до Законів України «Про центральні органи виконавчої влади» та «Про правовий режим воєнного стану» для забезпечення керованості державою у період воєнного стану. Також варто згадати про Проект Закону № 7269 «Про внесення змін до Закону України «Про правовий режим воєнного стану», спрямований на покращення функціонування місцевого самоврядування під час воєнного стану.

Іншою важливою темою є фінансове становище місцевого самоврядування. Основними джерелами доходів для місцевих бюджетів є податки, трансферти та власні доходи, як вказано в Бюджетному кодексі України та Законі України "Про місцеве самоврядування". Проте вплив на фінанси місцевих бюджетів може мати багато факторів, таких як ринкова освідченість, природні ресурси та трудові місця в регіоні. Умови військового конфлікту можуть також вплинути на рівень фінансування, оскільки деякі регіони можуть потребувати значних коштів на відновлення після збитків та руйнувань. Це може привести до зменшення економічного розвитку громад та

сплати податків. Як наслідок, підприємства можуть припинити роботу, що впливає на доходи місцевих бюджетів і здатність громадян сплачувати податки.

Аналізуючи ситуацію, можна зрозуміти, що утворюється дисбаланс між фінансовими можливостями громад, що перебувають у зоні конфліктів або тимчасовій окупації, та безпечними громадами. Значний вплив на цей дисбаланс має діяльність підприємств, оскільки вони переселяються на безпечні території, порушуючи фінансовий рівноваж інших громад, які потребують посиленого фінансування для відновлення пошкодженої інфраструктури. Цей дисбаланс не можна вирішити лише за допомогою місцевих влад. Необхідна підтримка держави, як і залучення зовнішнього капіталу, грантів від міжнародних організацій та соціальних програм для заповнення прогалин у місцевих бюджетах.

Отже, важливо відзначити, що навіть за складних умов воєнного стану, інститут місцевого самоврядування продовжує свою роботу і активно розвивається. Це свідчить про ефективність цієї форми публічної влади. Також важливо відзначити зростаючу взаємодію між органами державної влади, представниками громад та громадськими організаціями, у тому числі між керівниками громад і виконавчими органами на місцях, а також між представниками громадських та волонтерських організацій. Це сприяє ефективному вирішенню проблем, що виникають у громадах. Влада оперативно реагує на події, законодавчо регулюючи діяльність місцевого самоврядування в умовах воєнного стану.

#### Список використаних джерел:

1. Коверя Р.М. Діяльність органів місцевого самоврядування під час дії воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 11. С. 115–118. URL : [http://lsej.org.ua/11\\_2022/23.pdf](http://lsej.org.ua/11_2022/23.pdf)
2. Парламентські процедури. Посібник для депутатів місцевих рад та активістів громад / Василь Кашевський (упоряд.). Рівне, 2008. 134 с. URL: <http://ipo.org.ua/wp-content/uploads/2015/06/web2.pdf>
3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#n13>
4. Про невідкладні роботи з ліквідації наслідків, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд: роль органів місцевого самоврядування. Factor: веб-сайт. URL : <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2022/may/issue-5/1/article-120351.html>

**Abstract.** *The study conducted a study of legislative regulation and practice of performing the responsibilities of local self-government bodies in Ukraine during martial law. There is a positive impact of decentralization reform on the ability of territorial communities to solve their problems and on the Universal Institute of Local Self-Government. Strong territorial communities today have more resources and opportunities to respond effectively to modern challenges.*

**Keywords:** *public administration bodies, local self-government bodies, powers of local self-government bodies, territorial community, martial law.*

**Науковий керівник:**  
**Прогонюк Л.Ю.,**  
*канд.юрид.наук, доцент кафедри публічного  
управління та адміністрування  
і міжнародної економіки,  
Миколаївський національний аграрний університет*

**УДК 330.322:339.727.22:346.7**

## **Захист прав інвесторів в Україні: проблеми та перспективи**

**Андрій Ємець,**

здобувач вищої освіти спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа  
Миколаївський національний аграрний університет  
м. Миколаїв, Україна

**Анотація:** досліджено актуальні проблеми та перспективи захисту прав інвесторів в Україні. Проаналізовано чинне законодавство, що регулює інвестиційну діяльність, включаючи основні нормативно-правові акти. Визначено ключові фактори, які можуть сприяти залученню іноземного капіталу. Особливу увагу приділено аналізу інвестиційної привабливості України, її потенціалу та викликам, що стоять перед державою у цій сфері.

**Ключові слова:** інвестиції, Закон України, нормативно-правовий акт, економічний розвиток.

Сьогодні правова система України має велику кількість законів та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини в інвестиційній сфері. Основою нормативно-правового регулювання в зазначеній сфері є закони.

Одним з перших кроків у регулюванні відносин в інвестиційній сфері в Україні стало прийняття Верховною Радою України Закону "Про інвестиційну діяльність" № 1540а-ХІІ від 10 вересня 1991 року та Закону України «Про захист іноземних інвестицій в Україні» № 1560-ХІІ від 18 вересня 1991 року.

Закон України «Про інвестиційну діяльність» спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів та майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на забезпечення ефективного інвестування в економіку України та розвиток міжнародного економічного співробітництва та інтеграції. Закон встановлює загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності в Україні і передбачає загальні положення та порядок здійснення інвестиційної діяльності, державне регулювання інвестиційної діяльності, гарантії прав суб'єктів інвестиційної діяльності та захист інвестицій.

Закон України «Про захист іноземних інвестицій в Україні» спрямований на захист інвестицій, інтересів, законних прав та переваг іноземних інвесторів в